

ALLERZIELEN

1e druk © 2025

Oegnar Wedendorff

Uitgever

Willem Stortelder, Almen
info@willemstortelder.com

Aangever

Anna Stortelder

Manuscript

Oegnar Wedendorff

Omslagfoto

Oegnar Wedendorff

Omslagontwerp

André Weigand

Vormgeving

Inkvisible, Warnsveld

ISBN

978-94-038223-6-5

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk,
fotokopie, via social media of websites, of op enige andere wijze,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ALLERZIELEN

Oegnar Wedendorff

ALLERZIELEN

PROLOOG

Zondag 1 november 1992, op Allerzielen dus, gebeurde er iets bijzonders in Rolderent, een klein dorp ver in het land. Veertien kerkgangers, onder wie ik, raakten toen op een wonderbaarlijke wijze geïsoleerd van de rest van de wereld. Het hele relaas is door mij opgetekend. Ik maakte daarvoor al vanaf dag één aantekeningen en verdiepte me serieus in het wedervaren en de zielenroerselen van mijn dertien lotgenoten. Ik heb mogen meemaken hoe mooi en goed de mens ten principale is, daar kun je een boek over schrijven. Nu, en we zijn bijna tien jaar verder, zijn we nog maar met 5. We zijn heus aan het aftellen en perspectief is er niet. Ik heb hoop dat ooit ergens iemand dit leest. Soms heb ik mijn verbeelding moeten gebruiken om het te completeren omdat mijn bronnen pardoos verdwenen, afreisden of stierven. Dit zijn mijn laatste woorden denk ik.

Oegnar Wedendorff

1 november 2002

I

De pastoor draaide zich om en liep naar de tafel waar zijn werkkleding was klaargelegd. Geroutineerd wierp hij een witte toga over zijn hoofd, knoopte een koord om zijn middel en schikte de lengte tot op zijn glimmende zwarte schoenen, daaroverheen met een gracieuze zwaai het ka-zuifel. Hij pakte de stola, kustte de middelste van de zeven geborduurde kruisjes, stak zijn hoofd erdoor en rechtte de rug. Hij keerde zich naar de spiegel en controleerde de symmetrie van zijn verschijning, hij was bepaald trots dat die wederom perfect gelukt was. Het was 19.55 uur.

Even tevoren had hij door het ruitje in de deur van de sacristie de nog lege kerk in zich opgenomen. Vroeger had hij steevast een uitverkocht huis met Allerzielen. Vanavond zouden zijn schapen op vier handen te tellen zijn. Hij zag de koster voorbereidingen treffen voor de heilige mis ter nagedachtenis aan de overledenen van het dorp.

Tweeënveertig jaar was hij nu pastoor en sinds elf jaar was deze Vriduskerk in Rolderent zijn kerk. Veruit de mooiste waar hij ooit de scepter mocht zwaaien, een gift van hogehand, een kroon op zijn werk. Een kruisbasiliek met rondom gebrandschilderde ramen, twee rijen hoog, gescheiden door een stille omgang. Daaronder de kruiswegstatie in veertien prachtige schilderijen, om de drie gescheiden door dubbele biechtstoelen met fraai houtsnijwerk. Tegen de pilaren de vaste bewoners, zoals de apostelen, in gips gegoten. Jezus zelf meer dan manshoog aan Zijn kruis hoog in het gewelf, Zijn ouders Jozef en Maria met beiden een eigen altaar met daartussen het hoofdaltaar, de werktafel van de pastoor, die dan uitzicht had op de trots van het dorp, het wijdvermaarde 'kerkorgel van Rolderent'. Onwaarschijnlijk dat een boerengemeenschap, vijfhonderd zielen groot, een eeuw geleden dit kerkgebouw kon laten verrijzen met de pracht en praal van een kathedraal. Met het dubbele aan zitplaatsen die vijftig jaar later allemaal gevuld waren. Flink aangemoedigd door de ambtsdragers van de kerk gingen de boeren nog zelden voor het zingen de kerk uit, wat resulteerde in een niet-aflatende stroom borelingen bij de doopvont.

Nu bleven al die plaatsen grotendeels leeg wist de pastoor. Alleen op hoogtijdagen als Kerst of bij een begrafenis van een dorpsgenoot liep het nog een beetje vol, maar doorgaans overtrof het aantal kerkgangers niet het aantal fans langs de lijn van een pas gedegradeerde amateurclub op een regenachtige zondagochtend in november.

Ach, hij was eraan gewend geraakt, het zou zijn tijd wel duren, dit was zijn laatste klusje, dan had hij het prima gedaan. Hij mijmerde over zijn roeping, zijn inwijding, zijn eerste parochie, hoe hij vol trots in zijn zwarte ambtskleed door de straten van dat dorp liep. Nu was het bijna volbracht. Moeilijk was het niet geweest. Abortus en seks voor het huwelijk waren lastige kwesties, ja, maar rampspoed en oorlog waren zijn parochianen bespaard gebleven, en hem dus ook. Nee, naar de wil van God zou met Pasen de klok voor hem geluid worden, ten afscheid, daarna zou hij in een klooster van zijn rust gaan genieten.

De eerste mensen kwamen nu de kerk in. De zware deuren klapten open en dicht en door het middenschip kwamen gearmd de gezusters Lelie naar voren gelopen. De pastoor kende ze, zoals hij elke kerkganger kende. Naar hij wist waren de zussen vroeger tegenpolen. Nu waren ze devoot, in de negentig en onafscheidelijk. Zoals altijd schoven ze de derde bank links in, en zoals altijd eerst Mina en daarna Hanne.

Hij kende alle rituelen, gebruiken en zitplaatsen van de kerkgangers. Al elf jaar lang, vaak meerdere keren per week voltrok deze voorstelling zich voor zijn oog. Werd daarvan afgeweken dan wist hij dat er iets aan de hand was in het dorp. Hij genoot van het spel der binnendruppelende mensen, van de volgorde van entree, de in te nemen zitplaats en wie wie een knikje gaf bij wijze van welkom en goedkeuring. Het was een choreografie waar alleen hij weet van had.

Straks had hij hierin de hoofdrol.

De heer en mevrouw Bartéls kwamen nu binnen en schuifelden langzaam naar voren, naar hun bank, net iets voorbij het midden. Ze namen de tijd, haast kenden zij allang niet meer, het leven was hun goed gezind geweest, het zat er bijna op. Als kinderen van de oorlog hadden ze genoeg meegemaakt. Daarna was het lang en hard werken, maar de laatste jaren was het toch vooral genieten geweest. Nu wachtte de hemel.

Door de zijbeuk was Oldina naar haar plaats geslopen. Oldina was de pastoor als huishoudster achterna gereisd toen hij hier werd geïnstalleerd. Ze was het zwijgzame type. Een zwaar leven had haar lichaam gekromd en met haar hoofd omlaag, steunend op een kruik leek ze een enorme last te torsen.

Hoe anders was dat bij Johanna en Hester, giechelend zoals alleen meisjes dat kunnen waren ze binnengehuppeld. Johanna, met blonde paardenstaart, de meer uitgelatene, Hester, met donkere krullen en bril, de stille van de twee. Het duurde even voordat de stemming in de kerk zich aan hen opdrong. Ze voelden ook het spiedend oog van de pastoor, als misdienaars kenden ze dat maar al te goed. Met een klein knikje liepen ze aan hem voorbij, de sacristie in om zich om te kleden.

Het werd nu drukker. Karin en Theo Jumer waren er, met Berend. Berend was de jongere broer van Theo en de ongelukkigste man van het dorp. Dertig jaar geleden verloor

hij vrouw en kind op dramatische wijze en sindsdien leefde hij in afzondering. Alleen met Allerzielen zag je hem in de kerk. Karin en Theo beheerden als echtpaar het dorps huis en waren daarmee juist veel geziene inwoners van Rolde-rent.

Dan had je 'de vrouw met de auberginekleurige pumps'. Zij woonde niet meer in het dorp maar was er wel altijd op dagen als deze. Haar man was dertig jaar geleden hier huisarts geweest en was naar zijn laatste wens hier op het kerkhof begraven.

Ik zat met mijn schoonmoeder in de bank achter 'de vrouw met de auberginekleurige pumps'. Die schoenen gaven haar iets vreemds, want vrouwen in het dorp van mijn schoonmoeder dragen geen pumps en al helemaal geen auberginekleurige. Ik verwonderde me toen, later hoorde ik wie ze was. Later hoorde ik nog veel meer, ook van alle anderen hier aanwezig. Dik veertig jaar woonde ik al niet meer in dit dorp, feitelijk was ik de onbekende in dit gezelschap. Mijn schoonmoeder was mijn alibi hier. In afwachting van wat er ging gebeuren schikte ik me in de rol van waarnemer. Ik begon wat aantekeningen te maken in het misboekje, niet wetende dat dit het begin was van het verhaal dat u nu leest.

Slechts veertien kerkgangers vulden nu de banken van het godshuis. Bijzonder was te zien hoe ze verspreid zaten. De eerste twintig banken waren helemaal leeg, vanuit een opgedrongen nederigheid, denk ik. Vanaf rij eenentwintig zaten er uitsluitend tweetallen of eenlingen. De versprei-

ding verder leek geheel willekeurig maar van oudsher zaten links van het midden de mensen die ten westen van de kerk woonden, rechts zij die ten oosten woonden. Elke lege plek nu, had voorheen een vaste kerkganger.

Ik zag de koster met vlotte tred de kerk verlaten om thuis koffie te gaan drinken en straks terug te komen om de boel op te ruimen en af te sluiten. Van hem was bekend dat hij nooit in de kerk kwam tijdens een mis. Waarom dat zo was wist niemand.

Het was acht uur, een bel klonk, iedereen ging staan. Vanuit de sacristie kwamen nu de misdienaars tevoorschijn met in hun kielzog de pastoor. Bij het hoofdaltaar stopten ze, na een minieme buiging betrad de pastoor het bordes. Iedereen ging zitten. De pastoor spreidde zijn armen en heette ons welkom. Hij zocht daarbij ieders blik en knikte dan bij wijze van herkenning. Bij mij bleef hij wat langer hangen, onderzoekend, ik was nieuw maar scheen hem bekend. Aardige man, dacht ik.

De mis ging in flarden aan mij voorbij. Soms betrapte ik mijzelf op meezingen of meebidden. Diep in mij lagen nog de teksten en melodieën opgeslagen die er in mijn jeugd vlijtig waren ingeramd. Ik dacht aan mijn ouders. Voor hen was de wekelijkse kerkgang een uurtje vrijaf van zorg en arbeid. Meer tijd voor reflectie en bezinning hadden ze niet, en ook niet nodig.

Tot mijn zestiende woonde ik in Rolderent en was ik er ook misdienaar. Niet uit overtuiging of geloof, maar het werd verwacht van je; uit elk gezin werd minimaal één jon-